

חשיבה מילולית

בפרק זה 23 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק זה שאלות מכמה סוגים: אנלוגיות, שאלות הבנה והסקה ושאלות הנוגעות לקטע קריאה. לכל שאלה מוצעות ארבע תשובות. עליכם לבחור את התשובה המתאימה ביותר לכל שאלה, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

אנלוגיות (שאלות 1-6)

בכל שאלה יש זוג מילים מודגשות. מצאו את היחס בין המשמעויות של שתי המילים האלה, ובחרו מתוך התשובות המוצעות את זוג המילים שהיחס ביניהן הוא הדומה ביותר ליחס שמצאתם. שימו לב: יש חשיבות לסדר המילים בזוג.

1. ענן גשם : ממטרה -

- (1) אוזן : רמקול
- (2) שיער : פאה
- (3) כף יד : כפפה
- (4) רגל : דוושה

2. נבוב : תוכן -

- (1) זול : מחיר
- (2) חף מפשע : אשמה
- (3) שובה לב : סלידה
- (4) מרווה : צימאון

3. הקיץ : ער -

- (1) נעלב : בוכה
- (2) המריא : טס
- (3) הפשיר : מתאדה
- (4) נטף : זב

4. צחנה : ריח -

- (1) צחיחות : יובש
- (2) כניעה : הפסד
- (3) טעות : שיבוש
- (4) גזרה : תקנה

5. אשפה : יורים -

- (1) קולב : לובשים
- (2) מגל : טוחנים
- (3) מחסן : מאחסנים
- (4) מפה : סועדים

6. כיזב : שקר -

- (1) הכביר מילים : דיבור
- (2) המתיק סוד : לחש
- (3) הלין : קובלנה
- (4) צידד : עמדה

שאלות הבנה והסקה (שאלות 7-17)**הוראות לשאלות 7-9:**

בכל שאלה יש פסקה שחלק אחד או כמה חלקים ממנה חסרים. עליכם לבחור בתשובה המתאימה ביותר להשלמת החסר.

7. אכילת עשב אינה עניין של מה בכך: ערכו התזונתי מועט, וכדי להפיק ממנו אנרגיה מספקת בעלי חיים צריכים לאכול ממנו כמויות גדולות מאוד. _____, ובכך יש משום סכנה: הם נאלצים לרעות זמן רב בשדה הפתוח, שבו הם גלויים לעיניהם של הטורפים.

- (1) כדי להימנע מכך פיתחו אוכלי עשב רבים גם את היכולת לעכל מזונות אחרים, שערכם התזונתי רב
- (2) הדבר מחייב את אוכלי העשב להקדיש לאכילה חלק ניכר מזמנם
- (3) ואולם, כאשר העשב אינו מצוי בשפע, אוכלי העשב מסוגלים להסתפק בתזונה דלה ביותר
- (4) כדי להימנע מרעייה ממושכת למדו כמה מאוכלי העשב לחטוף עשב רב ככל יכולתם ולהימלט עימו למקום מסתור

8. כל המבקש ללמוד על המשחק "בריסלי" מתוך ספרים ייווכח במהרה שמהלך הפתיחה ומהלך הסיום _____ להצגה שיטתית וממצה, _____ המגוון האינסופי של המהלכים האפשריים שבין הפתיחה לסיום _____ הצגה כזאת.

- (1) אינם ניתנים / ואילו / אינו מאפשר
- (2) ניתנים / ואילו / מאפשר
- (3) ניתנים / ואילו / אינו מאפשר
- (4) אינם ניתנים / ואף / מאפשר

9. ב _____ בחבל ארץ זה _____ וכמה תיירים שאיתרע מזלם ו _____ שם באותה שעה _____ .

- (1) חגיגות המסורתיות הנערכות / השתתפו השנה רבים מתושבי המקום / הזדמנו ל- / קסומה
- (2) רעידת האדמה / נפגעו רבים מתושבי המקום / נקלעו ל- / של קורת רוח
- (3) קרנבל הססגוני שנערך / יצאו במחולות רבים מתושבי המקום, / טיילו / הצטרפו אליהם
- (4) שיטפונות / נהרסו בניהם של רבים מתושבי המקום, / נקלעו ל- / נפגעו אף הם

10. בתוך כל שמש יש איזון בין הלחץ העצום שמקורו בחום הגבוה שבליבתה, לחץ השואף לפוצץ את השמש, ובין כוח הכבידה, שפועל לכווץ את השמש פנימה. כאשר האנרגיה שבליבה אוזלת, הטמפרטורה של השמש יורדת והאיזון מופר: כוח הכבידה מכווץ בהדרגה את השמש, ואם אין התהליך נעצר, השמש מתכווצת עד שנהיית "חור שחור".

איזה מן התיאורים הבאים מתאר את תהליך היווצרותו של "חור שחור" באופן הטוב ביותר?

- (1) האיזון בין כוח הכבידה ללחץ הפנימי בשמש מופר ← כוח הכבידה מכווץ את השמש בהדרגה ← האיזון מושג מחדש ותהליך התכווצות השמש נעצר
- (2) הטמפרטורה של השמש יורדת ← האיזון בין כוח הכבידה ללחץ הפנימי בשמש מופר ← האנרגיה בליבת השמש אוזלת
- (3) האנרגיה בליבת השמש אוזלת ← טמפרטורת השמש יורדת ← כוח הכבידה מכווץ את השמש בהדרגה
- (4) הלחץ בליבת השמש עולה ← טמפרטורת השמש עולה ← השמש מתפוצצת

11. בעיתון נכתב: "סטיבן ג'ונסון אינו מבקש לטעון שרעיון טוב נוצר מאוסף של פיסות קטנות שכל אחד תורם אחת מהן. טענתו היא שכל פרט יוצר רעיונות טובים יותר כאשר הוא מוקף ברשת של בני אדם שיש להם פרספקטיבות שונות זו מזו. כלומר, הרשת כשלעצמה אינה חכמה, אבל ההשתייכות לה הופכת את חבריה לחכמים."

מן הציטוט שלעיל עולה כי לדעתו של סטיבן ג'ונסון -

- (1) ריבוי בני האדם שיש להם פרספקטיבות שונות זו מזו הוא דבר רצוי אף שלא תמיד הוא מניב את הרעיונות הטובים ביותר
- (2) כאשר אדם מוקף בני אדם רבים שהפרספקטיבות שלהם שונות זו מזו, רעיונותיו טובים יותר
- (3) גם מקבוצה של בני אדם שהפרספקטיבות שלהם דומות זו לזו יכול לצמוח רעיון טוב, אם מספרם גדול מספיק
- (4) ההשתייכות לרשת של בני אדם שהפרספקטיבות שלהם שונות זו מזו מאפשרת לכל אחד מהחברים בה לתרום את חלקו ליצירת רעיון

.12

בתגובה לטענה שהושמעה ברדיו, אמר ראש העיר את שני הדברים האלה:
 - אינני אשם שהבניין החדש שנבנה בכניסה לעיר כה מכוער.
 - ההחלטה לבנות אותו הייתה מוצדקת, שכן בעיר יש מצוקת דיור.

איזו מן הטענות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הטענה שהושמעה ברדיו?

- (1) מי שאומר שבעיר יש מצוקת דיור, ובגללה ראש העיר בונה בניינים חדשים, טועה
- (2) אף שההחלטה לבנות את הבניין הייתה ראויה, על ראש העיר להתנצל שהבניין כה מכוער
- (3) ראש העיר בונה לנו בניינים מכוערים, והם אינם פותרים את מצוקת הדיור בעיר
- (4) ראש העיר שלנו בונה בניינים מכוערים ללא סיבה

.13

במאמר העוסק בביקורת ספרות נכתב: "לפני שנים הזהיר חוקר ספרות כי השימוש במושגים פסיכולוגיים בביקורת יצירות ספרות מעורר בעיות חמורות ויש להימנע ממנו. קשה להאמין שהאיש שכתב דברי טעם אלו אינו אלא קרגנייב, אדם שכלי זה נהפך בידי ברבות השנים לאזמל קהה מרוב שימוש. לו רק שעה החוקר לדברי האזהרה שלו עצמו, ספק אם היה מוצא לנכון לפרסם את ספרו החדש".

איזו מן הטענות להלן משתמעת מן הפסקה?

- (1) קרגנייב הוא מחלוצי השימוש במושגים פסיכולוגיים בביקורת יצירות ספרות
- (2) עד שפרסם קרגנייב את ספרו החדש הוא נמנע מלבקר יצירות ספרות במושגים פסיכולוגיים
- (3) ההתנגדות של קרגנייב לשימוש במושגים פסיכולוגיים בביקורת יצירות ספרות הנחתה אותו גם בספרו החדש
- (4) בספרו החדש קרגנייב עושה שימוש במושגים פסיכולוגיים בביקורת יצירות ספרות

.14

בעירו של אלכסנדר שני פנסיונים לחיות, ובכל אחד מהם מתאכסנים כלבים וחתולים. אלכסנדר רוצה להשאיר את החתולה שלו באחד מהם לרגל נסיעה לחו"ל. לאלכסנדר נודע מפי חבריו שבפנסיון "כלב-הוטל" הצוות מקפיד להעניק יחס שווה לחתולים ולכלבים ואילו בפנסיון "שרתול" מעניקים לחתולים יחס טוב מלכלבים. על בסיס מידע זה הסיק אלכסנדר שייטב לחתולתו אם ישכן אותה ב"שרתול".

מסקנתו של אלכסנדר מבוססת על הנחה שגויה. מהי הנחה זו?

- (1) פנסיון המעניק לחתולים יחס טוב מלכלבים אינו מוסרי
- (2) מקום המעניק לקבוצה כלשהי יחס טוב מלקבוצה אחרת, יעניק לה יחס טוב יותר ממקום המעניק יחס שוויוני
- (3) מקום שמצהיר על עצמו שהוא מעניק לחתולים יחס טוב מלכלבים, אכן מעניק יחס כזה
- (4) מידע שנמסר על ידי אחרים אינו בהכרח מידע מהימן

15.

לפי הרברט מרקוזה, תנאי החיים של האדם בחברה המודרנית אינם מאפשרים לו לפתח אנטגוניזם של ממש כלפיה או למתוח עליה ביקורת אפקטיבית: ראשית הוא שמח בחלקו, שכן החברה דואגת לסיפוק צרכיו ואין הוא מרגיש צורך לצאת נגדה; שנית האווירה הסובלנית השוררת בה מעקרת כל ביקורת, שכן החברה המודרנית מקבלת בזרועות פתוחות כמעט כל אלמנט שוללני, ובכך היא נוטלת את עוקצו.

איזה מן המשפטים הבאים מסכם באופן הטוב ביותר את טענתו של מרקוזה?

- (1) לאדם החי בחברה המודרנית קשה להתנגד לה, הן משום שכל צרכיו מסופקים ובכך נחלש יצר המרדנות שלו, הן משום שהפתיחות שלה מנטרלת את הביקורת המופנית כלפיה
- (2) בחברה המודרנית שוררת אווירה סובלנית המאפשרת ביטוי גם לדעות החותרות תחת יסודותיה, וכך, באופן פרדוקסלי, היא דווקא נאבקת באותן דעות באמצעות הקהיית עוקצן
- (3) החברה המודרנית אינה מאפשרת לאדם להתנגד לה, משום שהיא מספקת את כל צרכיו החומריים, ולכן אין הוא רואה טעם להתקומם נגדה
- (4) החברה המודרנית מקשה על פיתוח אנטגוניזם כלפיה משתי סיבות: ראשית, היא מספקת את צרכי הפרט, ושנית, היא מתמודדת עם הביקורת נגדה באופן מחוכם על ידי השתקת אלמנטים שוללניים

16.

במאמר נכתב: "גרינברג רואה בעובדה שהביקורות הדוקרניות שלה מרגיזות אנשים רבים הוכחה שיש להן על מה להתבסס, אבל עליה להבין: _____".

איזו מהאפשרויות הבאות משלימה את המשפט באופן הטוב ביותר?

- (1) מי שמתרגז מדקירה של קוץ אינו כועס על הקוץ, אלא על עצמו
- (2) מי שנדקר שוב ושוב מקוצים, מוטב שינעל נעליים במקום להתרגז
- (3) טבעי להתרגז אם נדקרת מקוץ, ובייחוד אם לא הלכת יחף
- (4) מי שהולך יחף בשדה קוצים, אל לו להתרגז אם יידקר

17.

בחוג לבלשנות, כל התלמידים יכולים ללמוד שפות כרצונם, אבל כל מי שלומד צרפתית חייב ללמוד גם לטינית, וכל מי שאינו לומד לטינית חייב ללמוד יוונית.

איזו מן הטענות הבאות, הנוגעות לתלמידי החוג לבלשנות, נובעת מכך בהכרח?

- (1) אם כל מי שלומד לטינית ילמד גם יוונית, כל התלמידים בחוג ילמדו יוונית
- (2) אם כל מי שלומד יוונית ילמד גם לטינית, שום תלמיד שלומד יוונית לא ילמד גם צרפתית
- (3) אם כל מי שלומד צרפתית ילמד גם יוונית, כל התלמידים בחוג ילמדו לטינית
- (4) אם כל מי שלומד לטינית ילמד גם צרפתית, שום תלמיד שלומד צרפתית לא ילמד גם יוונית

קטע קריאה (שאלות 18-23)

קראו בעיון את הקטע, וענו על השאלות שאחריו.

(1) בתי הספר המודרניים התפתחו באירופה של סוף המאה ה-19 ונועדו לענות על צרכים שעלו משלושה תהליכים חשובים שהתרחשו אז: עליית מדינת הלאום, התיעוש והתפתחות הבירוקרטיה. מדינות הלאום שאפו להקנות לאזרחיהן תחושת זהות לאומית, משימה מורכבת לנוכח העובדה שלא תמיד השתייכו האזרחים לאותו זרם דתי ולעיתים אף לא דיברו באותה שפה. אשר לתיעוש, בתי החרושת נזקקו - לבד מפועלי ייצור - לקבוצה משכילה שתוכל למלא תפקידי ניהול, תפקידים שלא היו קיימים בבתי המלאכה של העידן הקדם-תעשייתי. ולבסוף, הפיקוח על כלכלה הנעשית מורכבת יותר ויותר במדינות שאוכלוסייתן הטרוגנית ושטחן נרחב חייב מדינות אלו להכשיר שכבת פקידות משכילה.

(10) ד"ר אמנון כרמון, מומחה בתחום החינוך, טוען שבית הספר אינו עונה עוד על צורכי החברה. המבנה הארגוני ושיטות החינוך של בית הספר בימינו עודם מותאמים לעידן המהפכה התעשייתית, אף שחלפו מאז יותר ממאה שנים ובינתיים חלה מהפכה נוספת, מהפכת המידע - מהפכה שבעקבותיה חדלו רוב הכלכלות הגדולות בעולם להתבסס על ייצור תוצרת תעשייתית וחקלאית ועל שינועה והחלו להתבסס על ייצור ידע ועל הפצתו. לדברי כרמון, הפער בין החברה לבית הספר ניכר בכמה היבטים.

(15) ראשית, התלמיד בימינו שונה מהתלמיד של סוף המאה ה-19. בית הספר היה אז ספק הידע הכמעט בלעדי של התלמיד, ואילו בית הספר של ימינו עומד בצילם של מקורות ידע רבים ועשירים העומדים לרשות התלמיד, ובראשם האינטרנט והטלוויזיה. כמו כן, בעבר עמדה לרשותם של התלמידים רק המילה הכתובה המודפסת, שהולידה חשיבה לינארית ורציפה, אולם התלמידים כיום רגילים לקרוא טקסטים בפורמט דיגיטלי, המאפשר מעבר מהיר מנושא לנושא. מעברים כאלה מפתחים חשיבה הנוטה להיפר-טקסטואליות - קישור בין פריטי מידע מתחומים שונים המתאפייני בקיטוע ובהסתעפות, בדומה לקישורים באינטרנט. לכן הלימוד באמצעים המיושנים שעודם משמשים במרבית בתי הספר, כגון ספרי לימוד ולוח וגיר, אינו מתאים להרגלי התלמידים בעולם המודרני ולדרך חשיבתם.

(25) שנית, חלו תמורות בדרישות מבית הספר. תפקידו המקורי, לפחות בכיתות המתקדמות, היה להכין אליטה מצומצמת והומוגנית לשירות במערכי הניהול של בתי החרושת ובפקידות הציבורית של עידן המהפכה התעשייתית. ואולם, בעידן מהפכת המידע דרושה לכלכלה ולממשל שכבה משכילה רחבה שכישוריה מגוונים. טענה ברוח זו טוען גם פרופסור קן רובינסון, מומחה בריטי לחינוך. לדבריו, מבנה בית הספר משמר תפיסה שהתקבעה במהפכה התעשייתית: החלוקה לכיתות לפי קבוצות גיל, כמו גם תכניות הלימודים, מבוססת על גישה הרואה בחינוך תהליך דמוי פס ייצור, שבסוף כל אחד משלביו על כל המוצרים להיות זהים זה לזה: כל התלמידים בשכבת גיל מסוימת צריכים לסיים את שנת הלימודים עם אותו הידע בדיוק. גם החלוקה הנוקשה למקצועות אינה מותאמת לעולם מורכב, המצריך חשיבה בין-תחומית.

(30) שלישית, טוען כרמון, בתי הספר עוצבו בעידן שאחת התכליות החברתיות החשובות בו הייתה הקניית הזדהות עם מדינת הלאום הצעירה. לעומת זאת, החברה המודרנית שואפת שלבוגרי בתי הספר יהיו כלים להשתלב בכלכלה העולמית, שבה לזהותם הלאומית חשיבות פחותה. לא זו בלבד שבדרך כלל הקצאת משאבים לשם השגתה של אחת המטרות באה על חשבון האחרת, אלא שכל אחת מהן גם משקפת תפיסה אחרת של תפקיד מערכת החינוך. אם כן, מסכם כרמון, התאמת בית הספר לצורכי החברה כיום תדרוש לא רק שינויים נרחבים במבנהו, אלא גם חשיבה מעמיקה באשר לתפקיד מערכת החינוך.

השאלות

18. איזו מן הכותרות המוצעות היא המתאימה ביותר לשמש כותרת לפסקה הראשונה?

- (1) התפתחותם של בתי הספר המודרניים באירופה מסוף המאה ה-19 ועד היום
- (2) התיעוש והשפעתו על מדינות הלאום, על הבירוקרטיה ועל החינוך
- (3) הגורמים להתפתחותו של בית הספר המודרני
- (4) הבעיות שאירופה נתקלה בהן במאה ה-19

19. לפי דברי ד"ר כרמון, מדוע בית הספר בימינו אינו עונה עוד על צורכי החברה (פסקה שנייה)?

- (1) משום שהוא אינו עונה על הצרכים שנוצרו בעקבות המהפכה התעשייתית
- (2) משום שהוא לא התאים את עצמו לשינויים שחלו בעקבות מהפכת המידע
- (3) משום שכיום רוב הכלכלות הגדולות מתבססות על תוצרת תעשייתית ולא על תוצרת חקלאית
- (4) משום שהוא אינו מייצר ידע כפי שעשה בעבר

20. על פי הפסקה השלישית, באילו היבטים התלמידים כיום נבדלים מתלמידי המאה ה-19?

- (1) מגוון מקורות הידע העומדים לרשותם, הפורמט של הטקסטים שהם קוראים והחשיבה שהם נוטים לפתח
- (2) מספר מקורות הידע שמהם הם לומדים, האמצעים שבהם הם לומדים באופן עצמאי והאמצעים שבאמצעותם הם לומדים בבתי הספר
- (3) חשיבותו של בית הספר ברכישת הידע שלהם והאופן שבו הם תופסים את חשיבותו של בית הספר
- (4) הזמן שהם מקדישים לקריאת טקסטים והפורמט של הטקסטים שהם קוראים

21. איזו מהטענות הבאות עולה מהפסקה הרביעית?

- (1) רובינסון סבור שאין הכרח שתלמידים בני אותו גיל ירכשו את אותו הידע בדיוק
- (2) בית הספר כפי שאנחנו מכירים אותו כיום תוכנן כדי להתמודד עם אוכלוסייה שצרכיה מגוונים
- (3) רובינסון סבור שהחלוקה לכיתות לפי קבוצות גיל היא חלוקה מוצדקת
- (4) העולם המורכב במאה ה-19 הצריך חשיבה בין-תחומית

22. "השגתה של אחת המטרות באה על חשבון האחרת" (שורה 32). על אילו מטרות מדובר?

- (1) עיצוב אופיים של בתי הספר והכנת תלמידיהם להשתלבות בכלכלה העולמית
- (2) חינוך להזדהות עם מדינת הלאום והקניית כישורים המותאמים לכלכלה העולמית
- (3) הקניית תחושת הזדהות עם מדינת הלאום והפחתת חשיבותה של הזהות הלאומית
- (4) מימוש תכליות חברתיות והקניית כלים להשתלבות בכלכלה העולמית

23. איזה מהגורמים שלהלן אינו מופיע בקטע כמכשול העלול לעמוד בפני הקניית זהות לאומית?

- (1) ריבוי זרמים דתיים
- (2) ריבוי שפות
- (3) המבנה הארגוני המיושן של בתי הספר
- (4) הפניית משאבים להקניית הכישורים הדרושים להצלחה בכלכלה העולמית

חשיבה מילולית

בפרק זה 23 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק זה שאלות מכמה סוגים: אנלוגיות, שאלות הבנה והסקה ושאלות הנוגעות לקטע קריאה. לכל שאלה מוצעות ארבע תשובות. עליכם לבחור את התשובה המתאימה ביותר לכל שאלה, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

אנלוגיות (שאלות 1-6)

בכל שאלה יש זוג מילים מודגשות. מצאו את היחס בין המשמעויות של שתי המילים האלה, ובחרו מתוך התשובות המוצעות את זוג המילים שהיחס ביניהן הוא הדומה ביותר ליחס שמצאתם.
שימו לב: יש חשיבות לסדר המילים בזוג.

1. שאל : תשובה -

- (1) בחר : בררה
- (2) סָפַר : מספֵּר
- (3) התנצל : מחילה
- (4) התגרש : נישואין

2. לפסק : סימני פיסוק -

- (1) להלחין : לחן
- (2) להפחיד : פחד
- (3) להקציף : קצף
- (4) להמליח : מלח

3. עת : עתה -

- (1) זמן : מזמן
- (2) כאן : הֵנָּה
- (3) מקום : פה
- (4) אתמול : היום

4. עלה : עלוה -

- (1) דקה : שעה
- (2) פסגה : רכס
- (3) תושב : אוכלוסייה
- (4) סולן : מקהלה

5. זרזים : לקושש -

- (1) בעיות : לפתור
- (2) שיער : לסרק
- (3) אנשים : לגייס
- (4) סוכר : לבזוק

6. דקיק : עבה -

- (1) מריר : מתוק
- (2) לוהט : קר
- (3) זעיר : עצום
- (4) חריג : רגיל

שאלות הבנה והסקה (שאלות 7-17)**7.**

לפי הפילוסוף הצרפתי מישל פוקו, בתחילת התקופה הקלאסית עלתה קרנה של הכליאה כפתרון יעיל לכמה בעיות דוחקות, ובראשן העוני. באותה תקופה הוקמו באירופה מתקני כליאה רבים שאכלסו ערב רב של קבוצות משוגעים, פושעים, עניים ושאר מוכי גורל דרו בהם בכפיפה אחת, שכן בתקופה זו, שבה התבססה באירופה התפיסה הרואה בעבודה ערך עליון, נחשבו כל אלה שותפים לדבר עברה - הימצאותם בקוטב השלילי של הציר הנמתח בין עבודה לבטלה.

על פי פוקו, מדוע נכלאו דרי בתי הכלא בתקופה המדוברת?

- (1) מכיוון שהיו בטלים מעבודה
- (2) מכיוון שהיו פושעים
- (3) מכיוון שהיו משוגעים
- (4) מכיוון שנחשבו לערב רב

8.

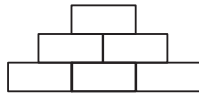
בניסוי בנושא יצירתיות הוצג לנבדקים חפץ כלשהו, והם התבקשו לחשוב על כמה שיותר שימושים לא שגרתיים בו. לאחר חמש דקות חולקו הנבדקים לשלוש קבוצות: במשך זמן מה ביצעו חברי קבוצה א משימה מורכבת, חברי קבוצה ב ביצעו משימה פשוטה, וחברי קבוצה ג נחו. לאחר פרק הזמן הזה התבקשו שוב הנבדקים לחשוב על שימושים לא שגרתיים, הפעם - שימושים לחפץ אחר. בניסיון השני הצליחו הנבדקים מקבוצה ב לחשוב על יותר שימושים לא שגרתיים מבניסיון הראשון, שלא כמו שאר הנבדקים.

איזו מהמסקנות הבאות משתמעת מתוצאות הניסוי?

- (1) מנוחה תורמת לחשיבה יצירתית פחות מביצוע משימות מורכבות
- (2) מציאת שימושים לא שגרתיים לחפצים היא ביטוי של יצירתיות
- (3) ביצוע משימות פשוטות תורם ליצירתיות
- (4) חשיבה יצירתית משפרת ביצוע של משימות פשוטות, אך לא של משימות מורכבות

9. שש קוביות, כמה מהן כחולות והשאר אדומות, מסודרות בעֵרְמָה כמתואר בסרטוט. ידוע כי:

- בעֵרְמָה יש **לפחות** שתי קוביות מכל צבע.
- כל קובייה אדומה נוגעת **בכל** שאר הקוביות האדומות בעֵרְמָה.
- **שום** קובייה כחולה אינה נוגעת בשום קובייה כחולה אחרת.

לפיכך -

- (1) בראש העֵרְמָה יש קובייה כחולה
- (2) בשורה האמצעית יש קובייה כחולה וקובייה אדומה
- (3) בשורה התחתונה יש שלוש קוביות אדומות
- (4) בעֵרְמָה יש יותר קוביות כחולות מקוביות אדומות

10. נעמה וגבי מגדלים צמחי אדניים, כל אחד בביתו שלו. הצמחים של נעמה נגועים במחלת הברונטיס, ואילו הצמחים של גבי אינם נגועים במחלה זו.

צירוף של שלושה מן הנתונים הבאים יכול לספק הסבר לכך. מהו הנתון הנותר?

- (1) נעמה אינה משקה את צמחי האדניים שלה בחודשי החורף והסתיו, אלא רק בקיץ ובאביב
- (2) בכל סתיו נעמה עוקרת את צמחי האדניים שבאדניות שלה וזורעת זרעי אדניים חדשים במקומם
- (3) מחלת הברונטיס אינה תוקפת צמחים בני יותר משנה
- (4) גבי זרע זרעי אדניים באדניות שלו לפני חמש שנים, ומאז לא זרע עוד זרעים

11. לדברי החוקר לואיס וולפרט, המנגנון של שכנוע פנימי עמוק, לא רציונלי, התפתח כאמצעי הגנה מפני הפכפכותו של המוח: "חיסרון חמור הוא, למשל, שאדם העסוק בציד משנה את דעתו שוב ושוב במהלך הפעולה". וולפרט גורס אפוא כי לפחות בנסיבות מסוימות עדיף להתמיד באמונה לא רציונלית מלהסס, גם אם אין עוררין על הערך שיש להתבוננות רעננה ולחשיבה הגיונית.

איזו מן הטענות הבאות נכונה על פי דבריו של וולפרט?

- (1) במהלך פעולות כגון ציד עדיף להתמיד בקו מחשבה אחד, גם אם אינו המוצלח ביותר, מלבחון כל הזמן את המצב מחדש
- (2) אמונה לא רציונלית עשויה לסייע לנו בנסיבות מסוימות, ובהן ציד, אך אינה מגנה עלינו מפני הפכפכותו של המוח
- (3) הפכפכותו של המוח עלולה להיות מכשול כשעוסקים בפעולות כגון ציד, אך אפשר להתגבר על כך בעזרת התבוננות רעננה וחשיבה הגיונית
- (4) בעת ביצוע פעולות כגון ציד לעתים עדיף לנקוט מראש דווקא דרך פעולה שאינה נראית ההגיונית או המוצלחת ביותר

12.

המידע מאורגן במוחנו בצבירים של תאי עצב. ככל שהמידע השמור בצביר קשור יותר בתוכנו למידע השמור בצביר אחר, כך שני הצבירים מחוברים ביניהם ביותר קשרים עצביים. כשצביר כלשהו מופעל בעקבות גירוי הנקלט בחושים, הוא מפעיל באופן חלקי גם את הצבירים המחוברים אליו. לכן, אם מיד לאחר מכן יופיע גירוי שיעורר את הצבירים הללו, תהליך עיבודו יהיה מהיר יחסית, שכן הם כבר הופעלו חלקית. בניסוי שהדגים את השפעותיה של התופעה הוצגו לנבדקים רצפים שונים של אותיות בזה אחר זה, ולאחר הצגת כל רצף הם התבקשו לקבוע מהר ככל שיוכלו אם הרצף הוא מילה הקיימת בשפה.

סביר כי הזמן שנדרש לנבדק לקבוע כי רצף האותיות _____ אם מיד לפניו נחשף הנבדק למילה _____.

(1) 'חלטקע' אינו מילה התקצר / 'ספל'

(2) 'מרצפת' הוא מילה התקצר / 'ינשוף'

(3) 'מכונית' הוא מילה לא התקצר / 'מנוע'

(4) 'חולה' הוא מילה התקצר / 'רופא'

הוראות לשאלות 13-15:

בכל שאלה יש פסקה שחלק אחד או כמה חלקים ממנה חסרים. עליכם לבחור בתשובה המתאימה ביותר להשלמת החסר.

13.

לאחר שסיפר לחברו הקרוב כי _____ בביצוע המעשה, יעץ לו החבר _____, והסביר: "שתיקתך _____, ולכן מוטב ש_____".

(1) הוא מואשם על לא עוול בכפו / שלא להגיב על האשמת השווא / תהיה לך לרועץ / לא תחשה

(2) נטל חלק / להתוודות על חלקו בפרשה / תהיה לך לרועץ / לא תחשה

(3) הוא מואשם / להתוודות על חלקו בפרשה / תהיה לך לרועץ / תחשה

(4) נטל חלק / לא להסתיר את חלקו בפרשה / עשויה למנוע את הרשעתך / תחשה

14.

במדורו השבועי לא _____ נגינתה של נינה ליון, שלדבריו _____ של רפי דותן. _____ שבעבר הרבה דרור לשבח את סגנונו של דותן, _____ מסכים עם המאשימים את דרור בחוסר עקיבות בהעדפותיו המוזיקליות.

(1) חסך דרור את שבטו מ- / אינה טובה כמו נגינתו / מאחר / אני

(2) חדל דרור לשבח את / נופלת ברמתה מנגינתו / אף / אינני

(3) חסך דרור את שבטו מ- / אינה טובה מנגינתו חסרת המעוף / מאחר / אינני

(4) חדל דרור לשבח את / היא בבחינת חידוש מרענן לעומת נגינתו המשמימה / מאחר / אני

15.

התמעטות המשרות הפנויות במשק וירידה במספר העובדים המתפטרים מעבודתם ביוזמתם הן שתי תופעות הנחשבות בקרב כלכלנים לסימנים של מצב כלכלי עגום. בהתבססו על כך ד"ר חמו טוען: "סימן המעיד על _____ של המשק בחודשים האחרונים הוא ה_____ במספר העובדים המתפטרים ביוזמתם. _____ המשרות הפנויות במשק _____".

(1) הידרדרותו / ירידה / זאת ועוד, גם / התרבו בעת האחרונה

(2) התאוששותו / עלייה / ואולם, מספר / נותר לעת עתה זעום כשהיה

(3) הידרדרותו / עלייה / לעומת זאת, מספר / עלה בחודשים האלה

(4) התאוששותו / עלייה / זאת ועוד, גם / הפכו מצרך נדיר בעת האחרונה

16.

בתי הקפה בירושלים קמו בערך באותן השנים שבהן נבטו ניצני המוסד הזה בערים אחרות באימפריה העות'מאנית. אולם עם כל החידוש שבדבר לא הייתה התופעה יוצאת דופן בעיר: על אף קדושתה הבלתי מעורערת של ירושלים לכל תושביה רווחו בה תופעות רבות שנתפסו כבלתי מוסריות. בשנות השישים של המאה השש עשרה טופלו בבתי הדין המקומיים תלונות רבות על צעירים פורקי עול העוסקים בשתיית יין, האסורה במפורש על פי האסלאם, במשחקי כדור, במשחקי קלפים ואף בתחרויות יונים.

מה משתמע מן האמור בפסקה בנוגע לבתי הקפה בירושלים העות'מאנית?

- (1) הבילוי בהם נחשב להתנהגות בלתי מוסרית
- (2) המבקרים בהם נהגו לשתות יין, לשחק בכדור ובקלפים ולערוך תחרויות יונים
- (3) בעקבותיהם נראו בירושלים תופעות דומות אחרות
- (4) בשעה שבשאר חלקי האימפריה הם רק החלו להופיע, בירושלים הם כבר היו בשיאם

17.

במשפט "הוליווד אוהבת במאים צעירים" נעשה שימוש ב**מטונימיה** – הוליווד, מקום מושבה של תעשיית הקולנוע האמריקנית, מסמלת את אנשי התעשייה עצמם.

על פי המשתמע מהאמור לעיל, באיזה מהמשפטים הבאים נעשה גם כן שימוש במטונימיה?

- (1) מדריד שלחה סיוע הומניטרי לתושבי אנגולה
- (2) תל-אביב נחשבת לניו-יורק של המזרח התיכון
- (3) באר שבע היא בירת הנגב
- (4) לונדון עוברת שינוי גדול בשנים האחרונות

קטע קריאה (שאלות 18-23)

קראו בעיון את הקטע, וענו על השאלות שאחריו.

- (1) האינטרנט הוא גורם כה מרכזי בעולמנו, עד שאנו עשויים לחשוב שהוא היה כאן מאז ומתמיד. ואולם, למעשה האינטרנט הוא המצאה חדשה למדי, שראשיתה במערכות ניסיוניות של צבא ארה"ב בשנות השישים של המאה העשרים, והיא הוכנסה לשימוש נרחב רק כעשרים שנה לאחר מכן. יתר על כן, רוב סופרי המדע הבדיוני, החוזים בדרך כלל ביצירותיהם תופעות טכנולוגיות עתידניות, לא העלו כנראה על דעתם את הרעיון של רשת תקשורת ממוחשבת, נרחבת וזמינה לכול. וכך, אף שסיפוריהם הרבו לתאר טיסות לחלל, מסעות בזמן ומחשבי-על (5) המסוגלים לספק תשובה לכל שאלה, לא היה בהם כל רמז למערכת דוגמת האינטרנט. אלו היו פני הדברים עד לשנות השמונים של המאה העשרים, הזמן שבו החל השימוש הנרחב ברשת האינטרנט. באותה תקופה החלו רשת האינטרנט ועולמות מדומים להופיע ביצירותיהם של סופרי ה"סייבר פּאָנְק", כינוי לזרם בספרות המדע הבדיוני. הסופר הבולט בזרם זה היה ו' גִּיְסוֹן, שטבע את המונח "סייבר ספייס", המציין את המרחב המדומה של האינטרנט. סופרי הסייבר פאנק תיארו עתיד הנשלט בידי חברות ענק ורשתות מחשב כלל-עולמיות, והשיטוט במרחב המדומה הוא מרכיב מרכזי בחיי גיבורי סיפוריהם. לסיפורים אלה הייתה השפעה רבה על תרבות האינטרנט בת זמננו.
- (10)

- עם זאת, כבר לפני מאה שנים בערך חזה הסופר הבריטי א"מ פּוֹרְסֶטֶר את תופעת האינטרנט בדייקנות מפתיעה. פורסטר נודע בסלידתו מחידושי הטכנולוגיה, ובסיפורו "המכונה עוצרת" משנת 1909 חזה את תופעת האינטרנט והזהיר מפני השלכותיה האפשריות על החברה. בסיפור מתוארת מערכת תקשורת ומידע המאפשרת לכל אדם, גם בהיותו מבודד בחדרו, ליצור קשר מְיָדִי עם כל אדם אחר בעולם ולהזמין כל מוצר שהוא נזקק לו, ממזון וביגוד ועד מוזיקה ותוכני בידור אחרים. החברה המתוארת בסיפורו של פורסטר היא חברה עתידנית קרה ומנוכרת, שאנשיה מבודדים זה מזה ומקבלים את כל צורכיהם מידי ה"מכונה". פורסטר מתאר בדייקנות היבטים של אורח חיים זה המוכרים לנו מתרבות האינטרנט בימינו, כמו קיומן של קבוצות דיון. יתר על כן, הוא מצליח לחזות כמה מהיבטי המחלוקת שאכן מתעוררת בשיח הציבורי כיום בנוגע לתופעת האינטרנט. המחלוקת נוגעת לשאלת ייעודה של מערכת זו: האם ראוי להשתמש בה כדי "להביא דברים אל האנשים", או מוטב לנצלה כדי "להביא אנשים אל הדברים"? אחד הביטויים למחלוקת זו הוא הניגוד שבין הטוענים כי האינטרנט אמור לשמש, למשל, להצגת נופים ממקומות רחוקים לעיני המשתמשים בו, לבין אלו הטוענים כי נכון לנצלו לשיווק דרכים שבעזרתן יוכלו האנשים להגיע ממש למקומות אלו, כתיירים.
- (15)
- (20)

- (25) כבר כיום נשמעות סיסמאות של חברות מסחריות בנוסח "למעשה, אינך צריך עוד לקום מהכיסא". סיסמאות אלו מעניקות תוקף נוסף לתחזיות שלפיהן אנשים לא ייאלצו לצאת מבתיהם, מפני שכל צורכיהם יובאו אליהם הביתה. תחזיות אלה יוצרות את הרושם כי נבואתו הספרותית של פורסטר, מראשית המאה הקודמת, הולכת ומתגשמת.

השאלות

18. המילים "ואולם, למעשה" (שורה 1) באות לציין ש-

- (1) האינטרנט הוא אמנם המצאה חדשה, אך למעשה ראשיתו בצבא ארה"ב כבר בשנות השישים
 (2) האינטרנט אכן החל את דרכו בצבא ארה"ב, אך הוא נכנס לשימוש נרחב רק בשנות השמונים
 (3) אמנם נדמה שהאינטרנט היה כאן תמיד, אך למעשה הוא נכנס לשימוש נרחב רק בשנות השמונים
 (4) סופרי מדע בדיוני אכן חזים התפתחויות טכנולוגיות עתידניות, אך לאינטרנט לא היה רמז ביצירותיהם

19. לאיזו מן השאלות הבאות אין הפסקה הראשונה מספקת תשובה?

- (1) האם סיפורי המדע הבדיוני השפיעו על תרבות האינטרנט של ימינו?
- (2) מדוע סופרי המדע הבדיוני לא העלו על דעתם את רעיון האינטרנט?
- (3) מתי הומצא האינטרנט?
- (4) מתי החל השימוש הנרחב באינטרנט?

20. מדוע נכתב "רוב סופרי המדע הבדיוני ... לא העלו כנראה על דעתם את הרעיון של רשת תקשורת ממוחשבת" (שורות 3-5)?

- (1) משום שרוב סופרי המדע הבדיוני אינם חוזים תופעות טכנולוגיות עתידניות
- (2) משום שפורסטר דווקא חזה תופעה הדומה לאינטרנט
- (3) משום שגיבסון אכן המציא את המונח "סייבר ספייס"
- (4) משום שבשלב מסוים החלו להופיע יצירותיהם של סופרי ה"סייבר פאנק"

21. בחברה שפורסטר מתאר (שורות 15-17), מערכת התקשורת _____ כדי "להביא אנשים אל הדברים", _____ כדי "להביא דברים אל האנשים" (שורות 21-22).

- (1) משמשת הן / הן
- (2) אינה משמשת / וגם לא
- (3) משמשת בעיקר / ולא
- (4) אינה משמשת / אלא

22. מן הפסקה השנייה עולה כי לדעת פורסטר, אחת ההשלכות של תופעה דוגמת האינטרנט על אופי החברה יכולה להיות -

- (1) בידוד חברתי
- (2) מהפכת מידע
- (3) יכולת ניבוי משופרת של העתיד
- (4) סלידה מחידושי טכנולוגיה

23. על פי הקטע, מה ההבדל בין גיבסון (שורה 9) לבין פורסטר (שורה 13)?

- (1) גיבסון ראה באינטרנט תופעה שלילית, ואילו פורסטר התמקד בסיפוריו בעיקר בהיבטיו החיוביים של האינטרנט
- (2) גיבסון כתב את סיפוריו לאחר המצאת האינטרנט, ואילו פורסטר כתב לפני המצאתו
- (3) גיבסון חזה שהאינטרנט יהיה מרכיב מרכזי בחיי האנשים, ואילו פורסטר חזה שהוא יהיה שולי בלבד
- (4) גיבסון טען שהאינטרנט יסייע ביצירת קשרי ידידות, ואילו פורסטר טען שהוא יהפוך אנשים למבודדים

הוצאת
ספרים

שיעורים
פרטיים

פסיכומטרי

בגרות

תשובות סופיות

חשיבה מילולית | סתיו 19 – פרק 1

23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	מספר השאלה
3	2	1	1	2	3	1	3	1	2	4	4	2	3	4	3	2	3	1	4	2	2	2	התשובה הנכונה

חשיבה מילולית | חורף 19 – פרק 1

23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	מספר השאלה
2	1	4	2	2	3	1	1	2	4	2	4	1	1	1	3	1	2	3	3	3	4	3	התשובה הנכונה